

Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor) samt de motioner som kan komma att väckas i de delar de rör inkomster och utgiftsramar som berör utskottets beredningsområde.

Arbetsmarknadsutskottet begränsar sitt yttrande till de förslag i budgetpropositionen och motionerna som gäller utgiftsramarna för 2018 och de preliminära utgiftsramarna för 2019 och 2020 för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Även vissa förslag på budgetens inkomstsida kommenteras i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens proposition och avstyrker motionerna i dessa delar.

I yttrandet finns fem avvikande meningar (M, SD, C, L, KD).

Utskottets överväganden

Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Propositionen

I propositions yrkande 8 i denna del föreslår regeringen att riksdagen beslutar att ramen för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering ska uppgå till 25 600 209 tusen kronor 2018 och att ramen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv ska uppgå till 74 083 840 tusen kronor 2018.

Förslaget innebär en minskning med ca 7 105 miljoner kronor för utgiftsområde 13 och en minskning med ca 1 585 miljoner kronor för utgiftsområde 14 i förhållande till ramen för innevarande budgetår inklusive redan beslutade¹ och föreslagna ändringsbudgetar².

Vidare föreslår regeringen i yrkande 11 att riksdagen godkänner de preliminära utgiftsramarna för 2019 och 2020 för respektive utgiftsområde.

I propositionens yrkande 6 och 7 föreslår regeringen även att riksdagen godkänner beräkningen av budgetens inkomster för 2018 och den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2019 och 2020.

Den lägre nivån jämfört med 2017 för utgiftsområde 13 beror till stor del på regelförändringar som genomförs för att öka effektiviteten i etableringsuppdraget och som innebär att medel flyttas till utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Antalet asylansökningar väntas för 2017 bli betydligt lägre än 2015. På grund av den utdragna vistelsetiden i mottagningssystemet leder dock minskningen av ansökningar på kort sikt inte till en motsvarande minskning av de offentliga utgifterna. Regeringen anger att de volymrelaterade utgifterna för nyanlända invandrades etablering beräknas öka 2018 för att sedan minska 2019 och 2020.

Den lägre nivån jämfört med 2017 för utgiftsområde 14 beror till stor del på att arbetslösheten antas bli lägre och att arbetsmarknadsersättningarna därmed minskar och på färre subventionerade anställningar. Flytten av medel i samband med förändringar i etableringsuppdraget innebär ökade utgifter.

Regeringen slår fast att en väl fungerande arbetsmarknad tar till vara människors kompetens och vilja att arbeta. En hög sysselsättning är en central del av den svenska modellen. Arbete skapar resurser för välfärd och mer jämlik och jämställd fördelning. Regeringen betonar därför att alla som kan ska arbeta och vara delaktiga i samhällsbygget.

¹ Vårändringsbudget för 2017 (prop. 2016/17:99, bet. 2016/17:FiU21, rskr. 2016/17:316).

² Höständringsbudget för 2017 (prop. 2017/18:2).

I propositionen lyfter regeringen fram ett antal viktiga reformer och vilka effekter dessa får för anslagsnivåerna och utgiftsramarna i förhållande till 2017 års ekonomiska vårproposition (tabell 8.14 i propositionen).

Inom utgiftsområde 13 görs bl.a. en särskild satsning för att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck. Regeringen betonar att Sverige har en feministisk regering. Jämställdhetspolitiken bygger på det övergripande målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. För genomförandet av jämställdhetspolitiken framhåller regeringen betydelsen av den nya jämställdhetsmyndigheten som inleder sitt arbete i januari 2018.

När det gäller etableringen understryker regeringen att det behövs tydliga spår som leder till jobb som möter behovet av arbetskraft och som leder till att fler nyanlända kan närma sig arbetsmarknaden. För nyanlända invandrare införs en utbildningsplikt, och för att möta ett ökat utbildningsbehov inom den kommunala vuxenutbildningen tillförs kommunerna medel.

Inom utgiftsområde 14 vidtar regeringen ett antal åtgärder för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden, bl.a. ersätts ett flertal tidigare stöd med ett nytt och enhetligt särskilt anställningsstöd, ett s.k. introduktionsjobb. Regeringen gör bedömningen att denna reform kommer att öka arbetsgivarnas vilja att anställa med stöd och därigenom minska arbetslösheten. Regeringen avser dessutom att höja taket för den bidragsgrundande bruttolönen i det nya stödet till 20 000 kronor i månaden. För att stärka möjligheterna till arbete för personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga föreslås bl.a. en stegvis höjning av taket i lönebidragen.

Regeringen anser att samma rättigheter och skyldigheter ska gälla alla i Sverige. Regeringen lägger därför om regelverket för Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag så att samma krav kan ställas på nyanlända som på övriga arbetssökande. Särskilda insatser görs för att utrikes födda kvinnor i högre utsträckning ska etablera sig på arbetsmarknaden, bl.a. genom resurser till studieförbunden för uppsökande och motiverande insatser.

Budgetpropositionen för 2018 bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

Motionerna

Oppositionspartierna (M, SD, C, L, KD) har presenterat var sin budgetmotion för 2018. I sina respektive motioner lämnar dessa partier förslag till nivåer på utgiftsramar för 2018 för utgiftsområdena 13 och 14 som skiljer sig från regeringens förslag. Oppositionspartiernas förslag, liksom förslagen till preliminära utgiftsramar för respektive utgiftsområde åren därefter, framgår av tabellerna 1–4 nedan.

Tabell 1 Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 13

Tusental kronor						
Avvikelser från propositionens ram						
År	Regeringen	M	SD	C	KD	
2018	25 600 209	-354 863	-15 448 671	-405 355	+1 299 000	-932 300
Källor: prop. 2017/18:1; mot. 2017/18:3681; mot. 2017/18:2487; mot. 2017/18:3716; mot. 2017/18:3752 och mot. 2017/18:3798.						

Tabell 2 Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 14

Tusental kronor						
Avvikelser från propositionens ram						
År	Regeringen	M	SD	C	L	KD
2018	74 083 840	-8 512 800	-10 508 603	-11 994 796	-11 977 400	-8 141 933
Källor: prop. 2017/18:1; mot. 2017/18:3681; mot. 2017/18:2487; mot. 2017/18:3716; mot. 2017/18:3752 och mot. 2017/18:3798.						

Tabell 3 Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 13

Miljoner kronor						
Avvikelser från propositionens ram						
År	Regeringen	M	SD	C	L	KD
2019	18 754	-433	-14 140	-760	+357	-954
2020	14 691	-651	-14 275	-997	-410	-1 168
Källor: prop. 2017/18:1; mot. 2017/18:3681; mot. 2017/18:2487; mot. 2017/18:3716; mot. 2017/18:3752 och mot. 2017/18:3798.						

Tabell 4 Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 14

Miljoner kronor						
Avvikelser från propositionens ram						
År	Regeringen	M	SD	C	L	KD
2019	75 419	-11 368	-17 117	-13 744	-11 819	-10 564
2020	77 749	-13 608	-17 927	-14 995	-13 091	-11 977
Källor: prop. 2017/18:1; mot. 2017/18:3681; mot. 2017/18:2487; mot. 2017/18:3716; mot. 2017/18:3752 och mot. 2017/18:3798.						

Nedan redovisas partiernas viktigaste skiljelinjer i förhållande till regeringens förslag med betoning på de delar som påverkar de alternativa ramnivåerna. Även vissa förslag på budgetens inkomstsida redovisas.

I ett gemensamt avsnitt i respektive partimotion framför Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna, nedan kallade allianspartierna, sin syn på bl.a. behovet av stärkta drivkrafter och sänkta trösklar in på arbetsmarknaden. En viktig utgångspunkt för allianspartierna är att drivkrafterna för att arbeta alltid måste vara starkare än drivkrafterna att vara

frånvarande från arbetsmarknaden. Allianspartierna anser att trösklarna in på svensk arbetsmarknad måste sänkas såväl för dem som är lämpade för vidareutbildning som för dem som av olika skäl inte klarar av eller vill studera.

För att öka efterfrågan på arbetskraft med lägre kvalifikationer menar man att anställningskostnaderna måste sänkas. Allianspartierna vill därför införa s.k. inträdesjobb, en förenklad anställning för nyanlända och unga upp till 23 år utan gymnasieexamen. I anställningsformen ska lönen uppgå till 70 procent av rådande ingångslön i branschen. 30 procent av arbetstiden anses därmed gå till att lära sig arbetet eller utbildning. Arbetsgivaravgiften slopas i tre år inom ramen för anställningsformen.

Allianspartierna är vidare överens om att Arbetsförmedlingen i sin nuvarande form ska läggas ned. Myndighetens verksamhet bör i första hand riktas mot de som står längst från arbetsmarknaden. Samtidigt bör andra aktörer se till att matchningen mellan arbetssökande och arbetsgivare blir mer effektiv.

På budgetens inkomstsida föreslår allianspartierna bl.a. att taket för RUT-avdraget tredubblas till 75 000 kronor per person och år, samt att reformen utvidgas till att också omfatta flyttjänster, tvättjänster och trygghetstjänster.

I partimotion 2017/18:3681 av Ulf Kristersson m.fl. uppmärksammar Moderaterna vad man kallar det nya utanförskapet, det som drabbar de många människor som aldrig får sitt första jobb och över huvud taget inte kommer in på arbetsmarknaden. Detta beror enligt partiet delvis på de trösklar som finns i form av höga skatter på arbete, men det handlar också om att många saknar de kunskaper och erfarenheter som krävs på den svenska arbetsmarknaden. Det är personer utan utbildning och utrikes födda utan svenska erfarenheter som drabbas allra hårdast. Vad som krävs är fler nya vägar in till arbetsmarknaden och ökade drivkrafter för företag att anställa.

Förutom de alliansgemensamma förslagen om inträdesjobb, nedläggningen av Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form och reformeringen av RUT-avdraget lyfter Moderaterna fram ett antal förslag med koppling till områdena arbetsmarknad och arbetsliv samt jämställdhet och nyanlända invandrades etablering.

För utgiftsområde 13 föreslår Moderaterna en ram som ligger ca 355 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

För att understryka vikten av integration och den enskildes ansvar vill Moderaterna att alla nyanlända vuxna i Sverige ska omfattas av en integrationsplikt. I integrationsplikten ingår bl.a. en utökad samhällsorientering som tydligt ska befästa att integration är en plikt i Sverige samt belysa vikten av det svenska språket, eget arbete samt de rättigheter och skyldigheter som gäller här. I integrationsplikten ingår också en utbildningsplikt för nyanlända utan färdig grundskoleutbildning. På motsvarande sätt som skolplikten ställer krav på grundskoleutbildning vill partiet genom förslaget skärpa kraven på att fler ska få grundläggande och avgörande kunskaper såsom att läsa, skriva och räkna.

Moderaterna anser att etableringsuppdraget i sig är för kort, särskilt för dem med kort utbildning från hemlandet. För denna grupp föreslås därför att statens ansvar utökas genom att uppdraget förlängs till tre år. Moderaterna anser också att aktivitetskraven under etableringstiden bör skärpas.

Moderaterna avvisar regeringens förslag om en ny jämställdhetsmyndighet.

För utgiftsområde 14 föreslår Moderaterna en utgiftsram som är ca 8 513 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Moderaterna är principiellt för lönestöd eftersom det sänker arbetsgivarnas kostnader för att anställa nyanlända och personer med låg utbildning. Men partiet vill ersätta de många olika typerna av stöd med ett enda stöd som ska bygga på nystartsjobben som alliansregeringen införde. Det nya lönestödet ska inte kräva någon arbetsmarknadspolitisk bedömning utan endast att personen har varit arbetslös i minst ett år eller är nyanländ invandrare.

Den ersättningsnivå i arbetslöshetsförsäkringen som regeringen beslutat om riskerar enligt Moderaterna att förlänga arbetslöshetsperioderna. Moderaterna föreslår att taket i ersättningen sänks de 100 första dagarna. Avsikten är att stärka drivkrafterna till arbete och på detta sätt värna arbetslöshetsförsäkringens roll som en omställningsförsäkring.

För att stärka drivkrafterna till arbete föreslår Moderaterna också att möjligheten till ersättningar som överstiger försörjningsstödet bör begränsas. Förslaget är därför att det aktivitetsstöd lämnas när arbetslöshetsförsäkringens ersättningsdagar tar slut upphör vid arbetslöshet som varar längre än tre år.

Vidare får Arbetsmiljöverket i uppdrag att genomföra en särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön inom yrkesgrupper och hos arbetsgivare med särskilt hög sjukfrånvaro.

På budgetens inkomstsida vill Moderaterna bl.a. införa ett nytt jobbskatteavdrag med tyngdpunkt på lägre inkomster. För en lokalvårdare innebär det enligt partiet en genomsnittlig skattesänkning med närmare 400 kronor i månaden.

I partimotion 2017/18:2487 av Oscar Sjöstedt m.fl. beklagar Sverigedemokraterna att partiets förslag om en restriktiv migrationspolitik inte har fått gehör. Detta har enligt partiet medfört att kostnaderna för migration har ökat kraftigt på samma gång som resurserna till vård och omsorg har minskat. Detta har i förlängningen inneburit att medborgarna tvivlar på värdet i samhällskontraktet och därför inte heller ser någon nytta med att betala skatt till gemensamma angelägenheter.

En stor grupp av arbetssökande, huvudsakligen nyanlända invandrare, når inte upp till de krav som ställs på den svenska arbetsmarknaden. De förslag till lösningar som framförs av övriga partier, att antingen utbilda nyanlända eller sänka trösklarna till arbetsmarknaden, avvisas av Sverigedemokraterna. Eftersom många inte ens har slutförd grundskoleutbildning anser partiet att utbildning inte är en framkomlig väg för att inom en överskådlig framtid möta behovet av kvalificerad arbetskraft. Partiet kan inte heller tänka sig att sänka trösklarna eftersom man likställer det med att sänka kraven eller att sänka lönen, vilket enligt partiet rimmar illa med målsättningen att Sverige ska förbli

en kunskapsnation. Av detta drar Sverigedemokraterna slutsatsen att det måste till andra och helt nya lösningar.

För utgiftsområde 13 föreslår Sverigedemokraterna en utgiftsram som är ca 15 449 miljoner kronor lägre än regeringens förslag. Partiet menar att regeringens och tidigare regeringars politik på integrationsområdet är misslyckad. Partiet anser att en effektiv politik för återvandring är en ofrånkomlig del av lösningen.

Sverigedemokraterna avvisar regeringens förslag om en ny jämställdhetsmyndighet.

För utgiftsområde 14 föreslår Sverigedemokraterna en utgiftsram som är ca 10 509 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Sverigedemokraterna anser att det är hög tid att reformera Arbetsförmedlingen, en myndighet som byggdes för en annan tid och som inte kan hantera dagens dynamiska och mångfacetterade arbetsmarknad. Myndighetens resultat i meningen övergår till reguljära arbeten, inte till subventionerade anställningar, kan enligt partiet inte beskrivas som annat än uselt. Med inspiration från utländska exempel föreslås det att Arbetsförmedlingens åtgärder och program ersätts och att det är dags att öppna upp för aktörer som privata, sociala och icke vinstdrivande företag. För dessa aktörers arbete med matchningsuppdraget gör Sverigedemokraterna en satsning på upphandling av kompetensförstärkning.

Eftersom arbetslöshetsförsäkringen är helt avgörande för hur arbetsmarknaden fungerar bör den enligt Sverigedemokraterna betraktas som en del av de grundläggande socialförsäkringssystemen och därmed vara helt skattefinansierad. För att öka tryggheten i systemet föreslås också att taket i ersättningen höjs kraftigt de 100 första dagarna för att sedan trappas av.

Dessutom föreslår Sverigedemokraterna ett program för lärlingsanställningar där oprövad ungdom eller utrikes födda kan komma i fråga. Arbetsgivaren är helt befriad från arbetsgivaravgift, och i anställningen ingår både utbildning i teoretiska kärnämnen och yrkespraktik.

På budgetens inkomstsida föreslås bl.a. en slopad utfasning av jobbskatteavdraget och en sänkning av skiktgränsen för statlig inkomstskatt.

För Centerpartiet i partimotion 2017/18:3716 av Annie Lööf m.fl. framstår det som uppenbart att Sverige behöver ett nytt ledarskap som kan stoppa samhällets ökande tudelning. Inte minst på arbetsmarknaden växer gapet mellan inrikes och utrikes födda och mellan hög- och lågutbildade. För att fler nyanlända invandrare ska få jobb krävs det enligt Centerpartiet bl.a. att ingångslönerna anpassas till de nyanländas produktivitet, att arbetsmarknaden är flexibel och att egenföretagande underlättas. Förutom de alliansgemensamma förslagen om inträdesjobb, nedläggningen av Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form och reformeringen av RUT-avdraget lyfter Centerpartiet fram ett antal förslag med koppling till områdena arbetsmarknad och arbetsliv samt jämställdhet och nyanlända invandrades etablering.

För utgiftsområde 13 föreslår Centerpartiet en utgiftsram som ligger ca 405 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

För att minska kostnaderna för mottagandet, utan att samtidigt lämna människor utan försörjning, föreslås bl.a. att etableringsersättningen görs om till ett etableringslån. För att öka drivkrafterna till jobb bland nyanlända vill partiet återinföra den s.k. jobbstimulansen i etableringsersättningen, dvs. att en person kan få ersättning samtidigt som han eller hon har ett arbete med lön inom etableringsplanen. Till de förslag som ger ökade utgifter hör också bl.a. att samhällsorientering för asylsökande görs obligatorisk och tidigare läggas.

Centerpartiet avvisar regeringens förslag om en ny jämställdhetsmyndighet.

För utgiftsområde 14 föreslår Centerpartiet en utgiftsram som ligger ca 11 995 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Centerpartiet vill se färre, enklare och mer effektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder. För att effektivisera systemet med anställningsstöd bör antalet stödformer minska och reglerna för de individuella stödformerna förenklas. I stället bör nystartsjobben utvecklas.

För att finansiera alternativa förmedlingsaktörer och på så sätt förbättra matchningen föreslås att en s.k. arbetsförmedlarpeng införs 2019. Tanken är att Arbetsförmedlingens roll som matchningsaktör fasas ut under en övergångsperiod. Partiet vill även avveckla Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag för att i stället återföra ansvaret för mottagandet till kommunerna.

För långtidsarbetslösa vill Centerpartiet pröva s.k. matchningsanställningar som innebär att den arbetssökande får en anställning hos en matchningsaktör, t.ex. ett bemannings- eller rekryteringsföretag som erbjuder handledning och kompetensutveckling, samtidigt som personen får prova på att jobba hos en annan arbetsgivare som inte behöver bära arbetsgivaransvaret.

För att arbetslöshetsförsäkringen ska kunna fungera som en omställningsförsäkring måste den enligt Centerpartiet möjliggöra en trygg omställning samtidigt som det ska löna sig att arbeta. Därför bör taket i ersättningen sänkas och avtrappningen bör ske snabbt och likformigt.

På budgetens inkomstsida föreslås bl.a. ett s.k. ingångsavgift som innebär att ingen arbetsgivaravgift betalas på den del av lönen som understiger 16 000 kronor per månad under de två första år som en person är verksam på den svenska arbetsmarknaden. Avsikten är att fler ska få ett enklare inträde på arbetsmarknaden. Partiet föreslår även sänkt skatt med sikte på låg- och medelinkomsttagare och en slopad avtrappning av jobbskatteavdraget.

I partimotion 2017/18:3752 av Jan Björklund m.fl. menar Liberalerna att dagens arbetsmarknad inte är anpassad för den som har låg utbildning och låga kvalifikationer. Fler måste få realistiska chanser till jobb och egen försörjning. Därför behöver arbetsmarknaden mer av flexibilitet, och för att skapa fler jobb måste den även öppnas för fler enkla jobb.

Förutom de alliansgemensamma förslagen om inträdesjobb, nedläggningen av Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form och reformeringen av RUT-

avdraget lyfter Liberalerna fram ett antal förslag med koppling till områdena arbetsmarknad och arbetsliv samt jämställdhet och nyanlända invandrades etablering.

För utgiftsområde 13 föreslår Liberalerna en ram som ligger ca 1 299 miljoner kronor högre än regeringens förslag.

Liberalerna säger sig inte kunna acceptera alltför restriktiva och inhumana regler för asylpolitiken. Partiet värnar om rätten för barnfamiljer att återförenas även vid tillfälliga uppehållstillstånd och oavsett skyddsskäl, vilket ger ökade utgifter för utgiftsområdet.

Mäns våld mot kvinnor är enligt Liberalerna det mest extrema uttrycket för kvinnors utsatthet och har sin grund i ojämställdheten. Att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck är i dag en av de viktigaste jämställdhetsfrågorna. Liberalerna föreslår bl.a. att det civila samhället och organisationer som arbetar med hedersfrågor får ett ökat stöd.

Liberalerna menar att det också handlar om att motverka framväxten av segregation och en situation där samhällets institutioner i utsatta områden utmanas av parallella strukturer med egen normbildning, ekonomi och rättskipning. När det gäller segregationen vill partiet i stället för att som regeringen föreslår inrätta en delegation införa ett permanent prestationsbaserat stimulansbidrag till kommuner och stadsdelar som aktivt jobbar med att förbättra situationen i utsatta områden.

För utgiftsområde 14 föreslår Liberalerna en ram som ligger ca 11 977 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Liberalerna anser att regeringens utbyggnad av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna främst bidrar till att den öppna arbetslösheten ersätts av en dold arbetslöshet. Liberalerna vill i stället effektivisera anställningsstöden, bl.a. genom att sammanföra dem till en ny anställningssubvention, s.k. nystartsjobb plus med ett lönetak på 18 000 kronor i månaden.

På budgetens inkomstsida föreslås bl.a. en höjning av brytpunkten för statlig inkomstskatt från dagens ca 36 000 kronor i månaden till 43 000 kronor i månaden samt en slopad avtrappning av jobbskatteavdraget för månadsinkomster över 50 000 kronor.

Enligt Kristdemokraterna i partimotion 2017/18:3798 av Andreas Carlson m.fl. hör tudelningen på arbetsmarknaden till en av Sveriges mest angelägna utmaningar. Enligt partiet måste det öppnas upp för fler typer av jobb, och då går det inte att benämna jobb som fina eller fula. För att bredda arbetsmarknaden för grupper som har svårast att komma in på den måste kostnaderna för att anställa kraftfullt sänkas. Förutom de alliansgemensamma förslagen om inträdesjobb, nedläggningen av Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form och reformeringen av RUT-avdraget lyfter Kristdemokraterna fram ett antal förslag med koppling till områdena arbetsmarknad och arbetsliv samt jämställdhet och nyanlända invandrades etablering.

För utgiftsområde 13 föreslår Kristdemokraterna en ram som ligger ca 932 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Kristdemokraterna föreslår att den utbildning (sfi och samhällsorientering) som nyanlända erbjuds förläggs redan till asyltiden. Avsikten med detta s.k. asylprogram är att förkorta etableringstiden och bryta den passivitet och den otydlighet om framtiden som den utdragna handläggningen av asylansökan i dag innebär. Utöver utbildningstiden ska asylsökande ha ett arbetskrav vid det egna asylboendet, det kan gälla t.ex. lokalvård och trädgårdsarbete. Den som inte deltar i utbildningen eller uppfyller arbetskravet kan få sin dagersättning nedsatt. Satsningarna inom asylprogram görs på andra utgiftsområden.

Kristdemokraterna avvisar regeringens förslag om en ny jämställdhetsmyndighet. Partiet anser att det finns ett behov av samordning på jämställdhetspolitikens område men föreslår i stället en delegation för jämställdhet.

För utgiftsområde 14 föreslår Kristdemokraterna en ram som ligger ca 8 142 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Kristdemokraterna ställer sig kritiska till det stora antalet olika stöd och anställningsformer med olika villkor, utformning och tidsgränser som finns inom arbetsmarknadspolitiken. För mindre nogräknade företag ger de statliga arbetsmarknadsåtgärderna en möjlighet att maximera lönsamheten, vilket snedvrider konkurrensen och tränger undan osubventionerade jobb. Arbetsmarknadspolitiken behöver enligt Kristdemokraterna en grundlig renovering, och partiet föreslår bl.a. att snabbspåren och de moderna beredskapsjobben avskaffas.

Stark kritik riktas även mot arbetsmarknadsutbildningen, vars resultat enligt Kristdemokraterna är undermåliga och snarast verkar kontraproduktivt för möjligheten att få ett jobb. Arbetsmarknadsutbildningen bör därför avvecklas till förmån för fler platser inom yrkesvuxenutbildningen. Kristdemokraterna föreslår även att bl.a. extratjänsterna avvecklas.

En typ av subventionerade anställningar som Kristdemokraterna menar fyller en viktig funktion är lönestöden för personer som har en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga. Kristdemokraterna ställer sig bakom regeringens förslag om ökade lönebidrag för denna grupp.

För personer som under mycket lång tid varit frånvarande från arbetsmarknaden föreslår Kristdemokraterna dessutom bl.a. ett handledarstöd hos arbetsintegrerande sociala företag.

På budgetens inkomstsida föreslås bl.a. ett dubbelt jobbskatteavdrag för nyanlända invandrare och personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet lämnar i det följande sin övergripande bedömning av ramnivåerna och kommenterar vissa reformer för att senare, i betänkandena 2017/18:AU1 och 2017/18:AU2, återkomma till en mer detaljerad behandling av regeringens förslag.

Utskottet konstaterar inledningsvis att arbetsmarknaden fortsätter att utvecklas starkt. Sysselsättningen fortsätter att öka och allt fler deltar i arbetskraften. Sedan regeringen tillträdde 2014 har sysselsättningen ökat med

över 200 000 personer till följd av en god konjunktur, en växande befolkning och regeringens reformer. Sysselsättningsgraden är den högsta i EU och den högsta i Sverige sedan 1992. Utskottet noterar också att de reformer och besparingar som föreslås i regeringens budgetproposition samlat bedöms leda till en något högre potentiell sysselsättning och en lägre jämviktsarbetslöshet framöver. Utskottet välkomnar varaktiga reformer för att ännu fler ska kunna ta och få ett arbete.

Men även om det finns anledning att glädjas åt en positiv utveckling konstaterar utskottet samtidigt att det finns stora utmaningar på den svenska arbetsmarknaden. Arbetslösheten är fortfarande för hög, särskilt bland dem som inte gått ut gymnasieskolan och bland personer födda utanför Europa. Enligt utskottet finns det i dag inte många frågor som är viktigare än hur nyanländas resurser ska tas till vara. En framgångsrik integration är avgörande för att kunna råda bot på den brist på arbetskraft inom många sektorer som en åldrande befolkning leder till. Arbete skapar resurser för välfärd och en mer jämlik och jämställd fördelning. Liksom regeringen betonar utskottet att alla som kan ska arbeta och vara delaktiga i samhällsbygget.

Utskottet anser att vägarna till jobb måste bli fler och enklare. Ett sätt att åstadkomma en snabbare etablering är att öka arbetsgivarnas benägenhet att anställa nyanlända invandrare. Här välkomnar utskottet förändringarna gällande de subventionerade anställningarna där reformen med introduktionsjobb ersätter ett flertal stödformer. Utskottet förväntar sig att färre, enklare och mer kraftfulla stöd ska bidra till att öka arbetsgivarnas vilja att anställa med stöd, och därigenom blir det lättare för grupper med svag ställning att komma in på arbetsmarknaden.

Av stor vikt för etableringen är också att regelverket för Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag nu läggs om så att samma krav kan ställas på nyanlända som på övriga arbetssökande. Liksom andra arbetssökande ska även nyanlända ha både rätt till stöd från Arbetsförmedlingen och en skyldighet att delta i relevanta insatser. Som utskottet tidigare uttalat är det välkommet att rätten till ersättning villkoras av ett aktivt deltagande i insatserna (jämför bet. 2016/17:AU15).

Utskottet välkomnar den utbildningsplikt som regeringen inför och som innebär att alla nyanlända invandrare som bedöms vara i behov av utbildning för att få ett arbete kan anvisas till att söka och ta del av utbildning. Genom krav på att skaffa sig de kunskaper som krävs för att t.ex. kunna matchas mot arbete tydliggörs även här individens ansvar för att förändra sin egen situation. I sammanhanget vill utskottet också välkomna att möjligheten att ta del av bl.a. samhällsinformation inom ramen för tidiga insatser förstärks.

Det är väl känt att arbetskraftsdeltagandet bland utrikes födda kvinnor fortfarande är för lågt. Det är självklart att kvinnor och män ska ges samma möjligheter och incitament att etablera sig på arbetsmarknaden. Utskottet ser därför positivt på att särskilda insatser görs för att öka nyanlända och utrikes födda kvinnors möjligheter att lära sig svenska, få ett arbete eller driva företag.

När det gäller arbetet med jämställdhetsfrågor noterar utskottet med tillfredsställelse att regeringen inte bara gör stora utfästelser utan också visar på konkreta åtgärder och resultat. Utskottet är av uppfattningen att den nya Jämställdhetsmyndigheten kan bidra till långsiktighet och effektivitet inom jämställdhetspolitiken. Här vill utskottet särskilt uppmärksamma arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, och den utökade satsningen för detta ändamål är av stor betydelse. I sammanhanget vill utskottet även understryka vikten av arbetet mot segregation, där inrättandet av Delegationen mot segregation är ett led i ett långsiktigt reformprogram.

Utskottet kan konstatera att Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna i sina respektive budgetmotioner för utgiftsområde 13 föreslår utgiftsramar som är ungefär i nivå med eller lägre än regeringens, medan Sverigedemokraterna föreslår en väsentligt lägre ramnivå än regeringen. Liberalerna föreslår en högre nivå än regeringen. För utgiftsområde 14 föreslår Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna väsentligt lägre ramnivåer än regeringen.

När det gäller allianspartiernas olika förslag kan utskottet, som många gånger tidigare, konstatera att det finns en stark övertro på skattesubventioner för enskilda företag och vissa hushåll som medel för att öka sysselsättningen. Utskottet menar för sin del att det är investeringar i välfärd, utbildning och omställning som bidrar till att allt fler kan komma i arbete.

Tydliga och viktiga skillnader jämfört med regeringens politik märks också när de borgerliga partierna argumenterar för sänkta ingångslöner som ett sätt för bl.a. nyanlända invandrare med låg utbildning att lättare komma in på arbetsmarknaden. Dessutom verkar avsikten vara att dessa s.k. inträdesjobb ska drivas igenom med lagstiftningsåtgärder. Utskottet anser att det inte är möjligt att sänka lönen för en enskild grupp utan att detta också riskerar att leda till en press nedåt för de ordinarie lönenivåerna, särskilt i grupper med redan låga löner, med den totala effekten att lönespridningen ökar. Och ett samhälle med ökande klyftor resulterar i sämre förutsättningar för social rörlighet och omställning på arbetsmarknaden. Utskottet avvisar därmed inträdesjobben.

I övrigt när det gäller lönebildningen har den av tradition och med bred politisk enighet varit en fråga för arbetsmarknadens parter. För nyanlända invandrare som står långt ifrån arbetsmarknaden kan jobb med lägre kvalifikationskrav vara en lösning. Utskottet har tidigare betonat att alla typer av jobb behövs, men alla löner ska också gå att leva på. Utskottet välkomnar att arbetsmarknadens parter för närvarande förhandlar om förslag med syfte att underlätta för nyanlända invandrare och långtidsarbetslösa att ta sig in på arbetsmarknaden.

Allianspartierna liksom även Sverigedemokraterna har olika förslag om förändringar i fråga om hur arbetsmarknadspolitik ska genomföras. Utskottet anser fortfarande att detta uppdrag bör ligga på den offentliga Arbetsförmedlingen, men att det på samma gång kan finnas utrymme för alternativa insatser från kompletterande aktörer (jämför bet. 2014/15:AU5).

Det är utan tvivel så att Arbetsförmedlingen står inför stora utmaningar, men utskottet kan samtidigt konstatera att regeringen vidtagit en rad åtgärder för att modernisera och förstärka myndigheten och dess verksamhet. Det arbetsmarknadspolitiska regelverket har förenklats och förtydligats, förutsättningarna för samverkan med t.ex. kommunerna har förbättrats och samverkan med arbetsmarknadens parter om kompetensförsörjning och utbildningssatsningar pågår, för att ta några exempel. När det gäller den mer långsiktiga analysen vill utskottet hänvisa till att regeringen, mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande, beslutat om tilläggsdirektiv till den pågående Arbetsmarknadsutredningen i vilka det framgår att utredningen bl.a. ska analysera och lämna förslag på hur Arbetsförmedlingens samarbete med andra relevanta aktörer kan förbättras och hur de delar av Arbetsförmedlingens uppdrag som inte innebär myndighetsutövning kan läggas ut på andra aktörer samt hur det statliga åtagandet i övrigt i så fall bör organiseras. (bet. 2016/17:AU16, rskr. 2016/17:184).

Som nämnts ovan föreslår Sverigedemokraterna i sin budgetmotion för utgiftsområde 13 en väsentligt lägre ramnivå än regeringen. Utskottet kan konstatera att det i praktiken innebär att integrationspolitiken helt slopas. Men inte nog med det, Sverigedemokraterna förespråkar s.k. återvandring, dvs. att personer på olika sätt ska förmås att återvända till sina gamla hemländer. Detta är ett synsätt som utskottet tydligt tar avstånd ifrån. Sverige ska fortsätta att vara ett land som tar ett stort ansvar för flyktingmottagandet. Liksom många gånger tidigare vill utskottet i stället framhålla den potential och möjlighet att investera i framtiden som migrationen innebär. Detta uppnås bl.a. genom att de nyanlända tillhandahålls verktyg så att de snabbt kan etablera sig och bidra till det svenska samhället och den framtid som är vår gemensamma.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag i proposition 2017/18:1 om utgiftsramar för 2018 för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, om de preliminära utgiftsramarna för respektive utgiftsområde 2019 och 2020 samt om inkomstberäkningarna i berörda delar. Oppositionspartiernas förslag bör avstyrkas i motsvarande delar.

Stockholm den 24 oktober 2017

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Raimo Pärssinen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Raimo Pärssinen (S), Jessica Polfjärd (M), Jessica Roswall (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Sven-Olof Sällström (SD), Patrik Björck (S), Annika Qarlsson (C), Marco Venegas (MP), Christian Holm Barenfeld (M), Magnus Persson (SD), Fredrik Malm (L), Ali Esbati (V), Désirée Pethrus (KD), Helén Pettersson i Umeå (S), Magnus Manhammar (S), Erik Andersson (M) och Serkan Köse (S).

Avvikande meningar

1. **Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (M)**

Jessica Polfjärd (M), Jessika Roswall (M), Christian Holm Barenfeld (M) och Erik Andersson (M) anför:

När det gäller den övergripande inriktningen av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, där arbetsmarknadspolitiken utgör en viktig del, håller vi inte med utskottet om att Sverige är på rätt väg. Sverige befinner sig förvisso i en högkonjunktur, men det är en ovanlig högkonjunktur. Det som skiljer denna konjunkturåterhämtning från andra är att Sverige samtidigt har strukturella obalanser på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. En högkonjunktur är normalt det tillfälle då de som står längst från arbetsmarknaden har en möjlighet att etablera sig. Men nu präglas i stället arbetsmarknaden av en växande tudelning där en allt större andel arbetslösa, som till övervägande del består av utrikes födda och personer utan gymnasieutbildning, står allt längre från arbetsmarknaden.

Dessa grupper har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden på grund av höga trösklar orsakade av låg flexibilitet på arbetsmarknaden, växande kompetenskrav, skattekilrar och få jobb med lägre kvalifikationskrav, samt dålig tillgång på bostäder. Lägg dessutom till att regeringen har förskjutit finanspolitiken i expansiv riktning med ökade och ofinansierade utgifter. Konjunkturinstitutet riktar i sin senaste rapport skarp kritik mot regeringen för att budgeten är kraftigt underfinansierad och har för lite strukturella reformer. Konjunkturinstitutet gör bedömningen att den expansiva budgeten driver på tillväxten i sysselsättningen 2018, men att bara en liten del av åtgärderna på 40 miljarder kronor kan ses som strukturella, i den meningen att de bidrar till att varaktigt höja sysselsättningen. För att den relativt låga arbetslösheten på sikt inte åter ska stiga krävs det att arbetsmarknadens funktionssätt förbättras. Men regeringen står utan en effektiv jobbpolitik och förefaller sakna ambitioner när det gäller att presentera en samlad strategi som kan leda till en varaktig höjning av sysselsättningen.

Moderaterna anser att en av våra främsta samhällsutmaningar är det nya utanförskap som växer sig allt starkare i Sverige. En av sju svenskar i arbetsför ålder befinner sig i utanförskap och bidragsberoende. Det drabbar mest utrikes födda och unga utan gymnasieutbildning, som i allt högre grad stängs ute från arbetsmarknaden och hamnar i långvarig arbetslöshet. Utvecklingen riskerar dessutom att förstärkas av det stora antalet asylsökande som sökt sig till Sverige under de senaste åren. Bara en fjärdedel av de nyanlända som kommit

till Sverige har en heltidsanställning efter åtta år. Sverige har i dag 130 områden där utanförskapet är särskilt stort. Vägen till det första jobbet blir allt längre.

Moderaterna anser att trösklarna måste sänkas, dels för dem som klarar att ta steget till vidareutbildning, dels för dem som av olika skäl inte klarar av eller vill studera. Anställningskostnaderna måste sänkas för att öka efterfrågan på arbetskraft med lägre kvalifikationer.

I detta yttrande uppmärksammar vi några av de reformer Moderaterna har på området och viktiga skillnader gentemot regeringens förslag i budgetpropositionen. I de kommande betänkandena 2017/18:AU1 och 2017/18:AU2 återkommer vi med en mer fullständig redogörelse för vår politik för jämställdhet och nyanlända invandrades etablering samt arbetsmarknad och arbetsliv.

För utgiftsområde 13 föreslår Moderaterna en ram som ligger ca 355 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Liksom utskottet välkomnar Moderaterna omläggningen av regelverket för nyanlända invandrades etablering, som utgör en del av uppgörelsen om migration mellan regeringen och allianspartierna från oktober 2015. Moderaterna ser dock behov av fler åtgärder på området än vad regeringen och utskottet gör.

För att understryka vikten av integration och den enskildes ansvar vill Moderaterna att alla nyanlända vuxna i Sverige ska omfattas av en integrationsplikt. I integrationsplikten ingår en utökad samhällsorientering och en utbildningsplikt.

Moderaterna anser att etableringsuppdraget i sig är för kort, särskilt för dem som har kort utbildning från hemlandet. För denna grupp föreslås därför att statens ansvar utökas genom att uppdraget förlängs till tre år.

Vi håller inte med utskottet när det gäller behovet av en ny jämställdhetsmyndighet utan anser att befintliga verksamheter såsom den mot hedersförtryck vid Länsstyrelsen i Östergötland, verksamheten vid Nationellt centrum för kvinnofrid i Uppsala liksom samordningen av arbetet mot prostitution och människohandel som bedrivs vid Länsstyrelsen i Stockholms län ska behållas.

För utgiftsområde 14 föreslår Moderaterna en utgiftsram som är ca 8 513 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Moderaterna, tillsammans med de övriga allianspartierna, vill införa s.k. inträdesjobb, en förenklad anställning för nyanlända och unga upp till 23 år utan gymnasieexamen.

När det gäller Arbetsförmedlingen har vi till skillnad från utskottet inte förtroende för myndighetens verksamhet eller att den förmår förbättra resultaten och klara sin uppgift. Moderaterna är tillsammans med de övriga allianspartierna överens om att Arbetsförmedlingen i sin nuvarande form ska läggas ned.

Moderaterna är principiellt för lönestöd eftersom det sänker arbetsgivarnas kostnader för att anställa nyanlända och personer med låg utbildnings-

bakgrund. Men vi vill ersätta de många olika typerna av stöd med ett enda stöd som ska bygga på nystartsjobben som alliansregeringen införde.

Sjukfrånvaron måste minskas. För att komma till rätta med den höga sjukfrånvaro som finns i vissa sektorer och hos vissa arbetsgivare behöver tillsynen och kontrollen öka bland de arbetsgivare som inte håller nere sjuktalen. För detta ändamål avsätter vi medel till Arbetsmiljöverket för att genomföra en särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön.

För att säkra att arbetslöshetsförsäkringen förblir en försäkring som ger tillfälliga ersättningar under perioder då människor drabbas av arbetslöshet bör den präglas av en tydlig arbetslinje. Moderaterna föreslår därför en stramare arbetslöshetsförsäkring som upprätthåller drivkrafterna att gå från bidrag till arbete.

För att stärka drivkrafterna till arbete föreslår Moderaterna också att möjligheten till ersättningar som överstiger försörjningsstödet bör begränsas. Förslaget är därför att det aktivitetsstöd som kan lämnas när arbetslöshetsförsäkringens ersättningsdagar tar slut upphör vid arbetslöshet som varar längre än tre år.

På budgetens inkomstsida är Moderaterna tillsammans med de övriga allianspartierna bl.a. överens om att taket för RUT-avdraget ska tredubblas samt att reformen ska utvidgas till att också omfatta flyttjänster, tvättjänster och trygghetstjänster. Moderaterna vill även bl.a. införa ett nytt jobbskatteavdrag med tyngdpunkt på lägre inkomster.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser vi att motion 2017/18:3681 (M) bör tillstyrkas i berörda delar. Regeringens förslag i motsvarande delar bör avstyrkas, likaså övriga oppositionspartiets förslag.

2. **Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (SD)**

Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD) anför:

Det går tyvärr inte att vrida klockan tillbaka. I inledningen av den nuvarande mandatperioden föreslog Sverigedemokraterna betydande åtstramningar inom migrationspolitiken. Övriga partier instämde inte och detta har medfört att kostnaderna relaterade till migration har ökat kraftigt på samma gång som resurserna till vård och omsorg har minskat. I förlängningen har detta inneburit att medborgarna tvivlar på värdet i samhällskontraktet och därför inte heller ser någon nytta med att betala skatt till gemensamma angelägenheter.

Högrekonjunkturen i Sverige fortsätter att vara stark, vilket även gäller efterfrågan på arbetskraft. Detta påverkar dock inte arbetslösheten i nämnvärd utsträckning på grund av betydande problem med mismatchning på den svenska arbetsmarknaden. Detta förklaras i sin tur huvudsakligen av ett kraftigt inflöde under kort tid av lågutbildad arbetskraft, men även av ett

utbildningssystem som under lång tid inte har utbildat kompetens i enlighet med arbetsmarknadens behov.

En stor grupp av arbetssökande, huvudsakligen nyanlända invandrare, når alltså inte upp till de krav som ställs på den svenska arbetsmarknaden. De förslag till lösningar som framförs av övriga partier, att antingen utbilda nyanlända eller sänka trösklarna till arbetsmarknaden, avvisas av Sverigedemokraterna. Till att börja med anser vi att eftersom många inte ens har slutförd grundskoleutbildning är utbildning inte en framkomlig väg för att inom en överskådlig framtid tillgodose behovet av kvalificerad arbetskraft. Den nuvarande regeringen har fått för sig att om man bara utbildar de nyanlända så löser sig problematiken. Detta är en mycket kostsam illusion, som kostar skattebetalarna miljarder som behövs inom andra utgiftsområden.

Sverigedemokraterna kan inte heller tänka sig att sänka trösklarna eftersom det handlar om att sänka kraven eller sänka lönen, vilket enligt vår mening rimmar illa med målsättningen att Sverige ska förbli en kunskapsnation. Svenska företag, myndigheter och organisationer har i årtal ägnat sig åt att rationalisera bort enklare arbeten. Denna utveckling som förstärks av möjligheterna till digitalisering vill vi uppmuntra, inte hindra – det går inte att backa in i framtiden. Sammantaget drar Sverigedemokraterna slutsatsen att det måste till andra och helt nya lösningar.

I detta yttrande uppmärksammar vi några av de reformer Sverigedemokraterna har på området och viktiga skillnader gentemot regeringens förslag i budgetpropositionen. I de kommande betänkandena 2017/18:AU1 och 2017/18:AU2 återkommer vi med en mer fullständig redogörelse för vår politik för jämställdhet och nyanlända invandrades etablering samt arbetsmarknad och arbetsliv.

För utgiftsområde 13 föreslår Sverigedemokraterna en utgiftsram som är 15 449 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Som framgått menar vi att regeringens och tidigare regeringars misslyckade politik på integrationsområdet ligger i öppen dager. Sveriges arbetsmarknad är i dag tudelad och ingen enskild åtgärd eller reform kan råda bot på denna problematik. Snarare krävs det en mångfald av åtgärder, där en effektiv politik för återvandring är en ofrånkomlig del.

Vi håller inte med utskottet när det gäller behovet av en ny jämställdhetsmyndighet. När det gäller jämställdhetsåtgärder vill vi jämfört med regeringens förslag stärka arbetet för kvinnofrid samt utöka jourverksamheternas arbete så att även våldsutsatta män och personer utsatta för hedersrelaterat våld kan få det stöd de behöver.

För utgiftsområde 14 föreslår Sverigedemokraterna en utgiftsram som är ca 10 509 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Sverigedemokraterna anser att det är hög tid att reformera Arbetsförmedlingen, en myndighet som byggdes för en annan tid och som inte kan hantera dagens dynamiska och mångfacetterade arbetsmarknad. Myndighetens resultat i meningen övergångar till reguljära arbeten, inte till subventionerade anställningar, kan inte beskrivas som annat än uselt. Med

inspiration från utländska exempel föreslår vi att Arbetsförmedlingens åtgärder och program ersätts och att det är dags att öppna upp för aktörer som privata, sociala och icke vinstdrivande företag. På detta sätt upphandlas utbildnings- och matchningsarbete av de bästa aktörerna i samhället. Leverantörerna får en provisionsbaserad ersättning baserad på hur väl man lyckas förmedla ett arbete. Provisionen är även beroende av om den tidigare arbetssökande lyckas behålla jobbet. Sammantaget ger detta incitament för samtliga parter att göra ett bra och synnerligen långsiktigt jobb.

Sverigedemokraterna menar att arbetslöshetsförsäkringen är så pass central för arbetsmarknaden att den bör betraktas som en del av de generella socialförsäkringssystemen. Det innebär bl.a. att arbetslöshetsförsäkringen bör vara obligatorisk och därför helt skattefinansierad. Det faktiska försäkringsskyddet bör också öka och ersättningstaket höjas. Det medför en kombination av stärkt försäkringsskydd och incitament att hitta ett nytt jobb.

Med sikte på opöprövad ungdom eller utrikes födda med svårvaliderad bakgrund föreslår vi att en helt ny anställningsform införs, en lärlingsanställning. Rent juridiskt bör den jämföras med nuvarande provanställning, men den ska gälla i högst tre år. Det skulle innebära att ett företag som anställer en person med denna bakgrund i syfte att säkra sin långsiktiga kompetensförsörjning kan göra detta tämligen riskfritt. Visar det sig att personen i fråga är driftig och ambitiös kommer lärlingsanställningen att mynna ut i en reguljär tillsvidareanställning inom loppet av högst tre år, vilket vore en framgång för samtliga parter. Visar det sig att samarbetet inte fungerar tillfredsställande har företagaren inte tagit på sig orimliga risker. Lärlings-systemet inriktar sig i första hand mot ungdomar som börjar på gymnasiet, men bör vara öppet för äldre som av olika skäl inte slutfört sin gymnasieutbildning. Detta kan alltså avse såväl inrikes födda som utrikes födda.

På budgetens inkomstsida föreslår Sverigedemokraterna bl.a. en slopad utfasning av jobbskatteavdraget och en sänkning av skiktgränsen för statlig inkomstskatt.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser vi att motion 2017/18:2487 (SD) bör tillstyrkas i berörda delar. Regeringens förslag i motsvarande delar bör avstyrkas, likaså övriga oppositionspartiets förslag.

3. Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (C)

Annika Qarlsson (C) anför:

När det gäller den övergripande inriktningen av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, där arbetsmarknadspolitiken utgör en viktig del, håller vi inte med utskottet om att Sverige är på rätt väg. Sverige befinner sig förvisso i en

högkonjunktur, men det är en ovanlig högkonjunktur. Det som skiljer denna konjunkturåterhämtning från andra är att Sverige samtidigt har strukturella obalanser på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. En högkonjunktur är normalt det tillfälle då de som står längst från arbetsmarknaden har en möjlighet att etablera sig. Men nu präglas i stället arbetsmarknaden av en växande tudelning där en allt större andel arbetslösa, som till övervägande del består av utrikes födda och personer utan gymnasieutbildning, står allt längre från arbetsmarknaden.

Dessa grupper har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden på grund av höga trösklar orsakade av låg flexibilitet på arbetsmarknaden, växande kompetenskrav, skattekilor och få jobb med lägre kvalifikationskrav, samt dålig tillgång på bostäder. Lägg dessutom till att regeringen har förskjutit finanspolitiken i expansiv riktning med ökade och ofinansierade utgifter. Konjunkturinstitutet riktar i sin senaste rapport skarp kritik mot regeringen för att budgeten är kraftigt underfinansierad och har för lite strukturella reformer. Konjunkturinstitutet gör bedömningen att den expansiva budgeten driver på tillväxten i sysselsättningen 2018, men att bara en liten del av åtgärderna på 40 miljarder kronor kan ses som strukturella, i den meningen att de bidrar till att varaktigt höja sysselsättningen. För att den relativt låga arbetslösheten på sikt inte åter ska stiga krävs det att arbetsmarknadens funktionssätt förbättras. Men regeringen står utan en effektiv jobbpolitik och förefaller sakna ambitioner när det gäller att presentera en samlad strategi som kan leda till en varaktig höjning av sysselsättningen.

Enligt Centerpartiet står den svenska arbetsmarknaden just nu inför en unik utmaning. Trots ett mycket starkt konjunkturläge fortsätter utanförskapet att vara högt, särskilt bland nyanlända och personer med kort utbildning. För Centerpartiet framstår det som uppenbart att Sverige behöver ett nytt ledarskap, och för att bryta klyvningen av arbetsmarknaden krävs det ansvarsfulla reformer med inriktning på jobb och företagande. För att fler nyanlända invandrare ska få jobb krävs det enligt Centerpartiet bl.a. att ingångslönerna anpassas till de nyanländas produktivitet, att arbetsmarknaden är flexibel och att egenföretagande underlättas.

I detta yttrande uppmärksammar jag några av de reformer Centerpartiet har på området och viktiga skillnader gentemot regeringens förslag i budgetpropositionen. I de kommande betänkandena 2017/18:AU1 och 2017/18:AU2 återkommer jag med en mer fullständig redogörelse för vår politik för jämställdhet och nyanlända invandrades etablering samt arbetsmarknad och arbetsliv.

För utgiftsområde 13 föreslår Centerpartiet en utgiftsram som ligger ca 405 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Liksom utskottet välkomnar Centerpartiet omläggningen av regelverket för nyanlända invandrades etablering, som utgör en del av uppgörelsen om migration mellan regeringen och allianspartierna från oktober 2015. Centerpartiet ser dock behov av fler åtgärder på området än vad regeringen och utskottet gör.

För att minska kostnaderna för mottagandet, utan att samtidigt lämna människor utan försörjning, föreslås bl.a. att etableringsersättningen görs om till ett etableringslån. För att öka drivkrafterna till jobb bland nyanlända vill Centerpartiet återinföra den s.k. jobbstimulansen i etableringsersättningen, dvs. att en person kan få ersättning samtidigt som han eller hon har ett arbete med lön inom etableringsplanen.

Vidare anser jag att det finns ett stort värde i att nyanlända tidigt får ta del av det svenska samhället och kunskap om hur det fungerar. Centerpartiet föreslår att samhällsorientering för asylsökande görs obligatorisk och tidigareläggs.

Jag håller inte med utskottet när det gäller behovet av en ny jämställdhetsmyndighet utan anser att befintliga verksamheter såsom den mot hedersförtryck vid Länsstyrelsen i Östergötland, verksamheten vid Nationellt centrum för kvinnofrid i Uppsala liksom samordningen av arbetet mot prostitution och människohandel som bedrivs vid Länsstyrelsen i Stockholms län ska behållas.

För utgiftsområde 14 föreslår Centerpartiet en utgiftsram som ligger ca 11 995 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Centerpartiet, tillsammans med de övriga allianspartierna, vill införa s.k. inträdesjobb, en förenklad anställning för nyanlända och unga upp till 23 år utan gymnasieexamen.

När det gäller Arbetsförmedlingen har jag till skillnad från utskottet inte förtroende för myndighetens verksamhet eller att den förmår förbättra resultaten och klara sin uppgift. Centerpartiet är tillsammans med de övriga allianspartierna överens om att Arbetsförmedlingen i sin nuvarande form ska läggas ned.

För att effektivisera systemet med anställningsstöd bör antalet stödformer minska och reglerna för de individuella stödformerna förenklas. I stället bör nystartsjobben, det enklaste anställningsstödet utvecklas. Detta stöd är dessutom en rättighet för långtidsarbetslösa; därför kan eventuella problem med stigmatisering till följd av snäv fokusering antas vara mindre.

För långtidsarbetslösa vill Centerpartiet pröva s.k. matchningsanställningar som innebär att den arbetssökande får en anställning hos en matchningsaktör, t.ex. ett bemannings- eller rekryteringsföretag som erbjuder handledning och kompetensutveckling, samtidigt som personen får prova på att jobba hos en annan arbetsgivare som inte behöver bära arbetsgivaransvaret. Reformen är tänkt att ersätta extratjänsterna och innebär totalt sett minskade utgifter.

För arbetslöshetsförsäkringen ska kunna fungera som en omställningsförsäkring måste den enligt Centerpartiet möjliggöra en trygg omställning samtidigt som det ska löna sig att arbeta. Därför bör taket i ersättningen sänkas, och avtrappningen bör ske snabbt och likformigt.

På budgetens inkomstsida är Centerpartiet tillsammans med de övriga allianspartierna bl.a. överens om att taket för RUT-avdraget ska tredubblas samt att reformen ska utvidgas till att också omfatta flyttjänster, tvättjänster och trygghetstjänster. Centerpartiet föreslår även bl.a. ett s.k. ingångsavgift

som innebär att ingen arbetsgivaravgift betalas på den del av lönen som understiger 16 000 kronor per månad under de två första år som en person är verksam på den svenska arbetsmarknaden.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser jag att motion 2017/18:3716 (C) bör tillstyrkas i berörda delar. Regeringens förslag i motsvarande delar bör avstyrkas, likaså övriga oppositionspartiernas förslag.

4. Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (L)

Fredrik Malm (L) anför:

När det gäller den övergripande inriktningen av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, där arbetsmarknadspolitiken utgör en viktig del, håller vi inte med utskottet om att Sverige är på rätt väg. Sverige befinner sig förvisso i en högkonjunktur, men det är en ovanlig högkonjunktur. Det som skiljer denna konjunkturåterhämtning från andra är att Sverige samtidigt har strukturella obalanser på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. En högkonjunktur är normalt det tillfälle då de som står längst från arbetsmarknaden har en möjlighet att etablera sig. Men nu präglas i stället arbetsmarknaden av en växande tudelning där en allt större andel arbetslösa, som till övervägande del består av utrikes födda och personer utan gymnasieutbildning, står allt längre från arbetsmarknaden.

Dessa grupper har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden på grund av höga trösklar orsakade av låg flexibilitet på arbetsmarknaden, växande kompetenskrav, skattekilrar och få jobb med lägre kvalifikationskrav, samt dålig tillgång på bostäder. Lägg dessutom till att regeringen har förskjutit finanspolitiken i expansiv riktning med ökade och ofinansierade utgifter. Konjunkturinstitutet riktar i sin senaste rapport skarp kritik mot regeringen för att budgeten är kraftigt underfinansierad och har för lite strukturella reformer. Konjunkturinstitutet gör bedömningen att den expansiva budgeten driver på tillväxten i sysselsättningen 2018, men att bara en liten del av åtgärderna på 40 miljarder kronor kan ses som strukturella, i den meningen att de bidrar till att varaktigt höja sysselsättningen. För att den relativt låga arbetslösheten på sikt inte åter ska stiga krävs det att arbetsmarknadens funktionssätt förbättras. Men regeringen står utan en effektiv jobbpolitik och förefaller sakna ambitioner när det gäller att presentera en samlad strategi som kan leda till en varaktig höjning av sysselsättningen.

Liberalerna anser att politiken bör ha som mål att så många arbetsföra som möjligt ska få bidra och komma i arbete. Regeringens arbetslöshetsmål styr fel, är oklart formulerat och kommer av allt att döma inte att nås. Regeringens mål har vid upprepade tillfällen kritiserats av Finanspolitiska rådet, som anser att det borde omformuleras till separata sysselsättningsmål för olika grupper,

exempelvis asylinvandrare, unga lågutbildade och långtidsarbetslösa. Liberalerna föreslår därför, grundat i Finanspolitiska rådets reformförslag, att Sverige inför ett nytt sysselsättningsmål med ett tydligt huvudmål: Sverige ska 2025 ha 70 procents sysselsättning i åldrarna 15–74 år.

Dagens arbetsmarknad inte är anpassad för den som har låg utbildning och låga kvalifikationer. Fler måste få realistiska chanser till jobb och egen försörjning. Därför behöver arbetsmarknaden mer av flexibilitet, och för att skapa fler jobb måste det även öppnas upp för fler enkla jobb.

I detta yttrande uppmärksammar jag några av de reformer Liberalerna har på området och viktiga skillnader gentemot regeringens förslag i budgetpropositionen. I de kommande betänkandena 2017/18:AU1 och 2017/18:AU2 återkommer jag med en mer fullständig redogörelse för vår politik för jämställdhet och nyanlända invandrades etablering samt arbetsmarknad och arbetsliv.

För utgiftsområde 13 föreslår Liberalerna en ram som ligger ca 1 299 miljoner kronor högre än regeringens förslag.

Liberalerna anser liksom regeringen att svensk migrationslagstiftning behöver ligga mer i linje med andra europeiska länder, men vårt parti kan inte acceptera alltför restriktiva och inhumana regler för asylpolitiken. Liberalerna vill värna familjeåterförening, och våra förslag uppskattas leda till ca 6 000 fler beviljade och mottagna anhöriginvandrade 2018.

Det liberala jämställdhetsuppdraget tar sikte på kvinnors och mäns lika rätt till frihet, ansvar och makt. Det handlar om att frigöra individen genom att bekämpa den bristande jämställdheten och de värderingar som ligger bakom. Jag instämmer med utskottet när det gäller behovet av en ny jämställdhetsmyndighet och delar utskottets bedömning att en sådan myndighet kan bidra till att jämställdhetspolitiken genomförs på ett effektivt sätt. När det gäller frågor om hedersrelaterat våld och förtryck vill jag påminna om utskottets tidigare ställningstagande att Länsstyrelsen i Östergötlands län får behålla det nationella uppdraget till 2020 (jämför bet. 2016/17:AU5).

Att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck anser jag vara en av de viktigaste jämställdhetsfrågorna i dag. Liberalerna föreslår bl.a. att det civila samhället och organisationer som arbetar med hedersfrågor får ett kraftigt ökat stöd. Det handlar även om att motverka framväxten av segregation och en situation där samhällets institutioner i utsatta områden utmanas av parallella strukturer med egen normbildning, ekonomi och rättskipning. När det gäller segregationen vill Liberalerna i stället för att inrätta en delegation som utskottet förordar införa ett permanent, prestationsbaserat stimulansbidrag till kommuner och stadsdelar som aktivt jobbar med att förbättra situationen i utsatta områden.

För utgiftsområde 14 föreslår Liberalerna en ram som ligger ca 11 977 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Liberalerna, tillsammans med de övriga allianspartierna, vill införa s.k. inträdesjobb, en förenklad anställning för nyanlända och unga upp till 23 år utan gymnasieexamen.

Liksom utskottet välkomnar Liberalerna omläggningen av regelverket för nyanlända invandrades etablering, som utgör en del av uppgörelsen om migration mellan regeringen och allianspartierna från oktober 2015. Liberalerna ser dock behov av fler åtgärder på området än vad regeringen och utskottet gör.

När det gäller Arbetsförmedlingen har jag till skillnad från utskottet inte förtroende för myndighetens verksamhet eller att den förmår förbättra resultaten och klara sin uppgift. Liberalerna är tillsammans med de övriga allianspartierna överens om att Arbetsförmedlingen i sin nuvarande form ska läggas ned. Liberalerna anser att regeringens utbyggnad av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna främst bidrar till att den öppna arbetslösheten ersätts av en dold arbetslöshet. Liberalerna vill i stället effektivisera anställningsstöden, bl.a. genom att sammanföra dem till en ny anställningssubvention, s.k. nystartsjobb plus med ett lönetak på 18 000 kronor i månaden.

På budgetens inkomstsida är Liberalerna tillsammans med de övriga allianspartierna bl.a. överens om att taket för RUT-avdraget ska tredubblas samt att reformen ska utvidgas till att också omfatta flyttjänster, tvättjänster och trygghetstjänster. Liberalerna vill även bl.a. höja brytpunkten för statlig inkomstskatt och slopa avtrappningen av jobbskatteavdraget för månadsinkomster över 50 000 kronor.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser jag att motion 2017/18:3752 (L) bör tillstyrkas i berörda delar. Regeringens förslag i motsvarande delar bör avstyrkas, likaså övriga oppositionspartiets förslag.

5. Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (KD)

Désirée Pethrus (KD) anför:

När det gäller den övergripande inriktningen av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, där arbetsmarknadspolitiken utgör en viktig del, håller vi inte med utskottet om att Sverige är på rätt väg. Sverige befinner sig förvisso i en högkonjunktur, men det är en ovanlig högkonjunktur. Det som skiljer denna konjunkturåterhämtning från andra är att Sverige samtidigt har strukturella obalanser på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. En högkonjunktur är normalt det tillfälle då de som står längst från arbetsmarknaden har en möjlighet att etablera sig. Men nu präglas i stället arbetsmarknaden av en växande tudelning där en allt större andel arbetslösa, som till övervägande del består av utrikes födda och personer utan gymnasieutbildning, står allt längre från arbetsmarknaden.

Dessa grupper har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden på grund av höga trösklar orsakade av låg flexibilitet på arbetsmarknaden, växande kompetenskrav, skatteklar och få jobb med lägre kvalifikationskrav, samt

dålig tillgång på bostäder. Lägg dessutom till att regeringen har förskjutit finanspolitiken i expansiv riktning med ökade och ofinansierade utgifter. Konjunkturinstitutet riktar i sin senaste rapport skarp kritik mot regeringen för att budgeten är kraftigt underfinansierad och har för lite strukturella reformer. Konjunkturinstitutet gör bedömningen att den expansiva budgeten driver på tillväxten i sysselsättningen 2018, men att bara en liten del av åtgärderna på 40 miljarder kronor kan ses som strukturella, i den meningen att de bidrar till att varaktigt höja sysselsättningen. För att den relativt låga arbetslösheten på sikt inte åter ska stiga krävs det att arbetsmarknadens funktionssätt förbättras. Men regeringen står utan en effektiv jobbpolitik och förefaller sakna ambitioner när det gäller att presentera en samlad strategi som kan leda till en varaktig höjning av sysselsättningen.

I Kristdemokraternas Sverige får fler chansen till arbetsgemenskap, och vårt mål är att alla ska kunna jobba 100 procent av sin förmåga, men för att det ska bli möjligt krävs omfattande reformer för att vända utvecklingen och skapa en arbetsmarknad där alla får plats. Vad Sverige behöver är en arbetsmarknad med mindre byråkrati, sänkta marginaleffekter, ökad matchning och fler jobb som inte kräver höga kvalifikationer. Vägen till arbete ska inte bli smalare – den ska bli bredare.

I detta yttrande uppmärksammar jag några av de reformer Kristdemokraterna har på området och viktiga skillnader gentemot regeringens förslag i budgetpropositionen. I de kommande betänkandena 2017/18:AU1 och 2017/18:AU2 återkommer jag med en mer fullständig redogörelse för vår politik för jämställdhet och nyanlända invandrades etablering samt arbetsmarknad och arbetsliv.

För utgiftsområde 13 föreslår Kristdemokraterna en ram som ligger ca 932 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Liksom utskottet välkomnar Kristdemokraterna omläggningen av regelverket för nyanlända invandrades etablering, som utgör en del av uppgörelsen om migration mellan regeringen och allianspartierna från oktober 2015. Kristdemokraterna ser dock behov av fler åtgärder på området än vad regeringen och utskottet gör.

Kristdemokraterna föreslår att den utbildning (sfi och samhällsorientering) som nyanlända erbjuds förläggs redan till asyltiden. Avsikten med detta s.k. asylprogram är att förkorta etableringstiden och bryta den passivitet och den otydlighet om framtiden som den utdragna handläggningen av asylansökan i dag innebär. Utöver utbildningstiden ska asylsökande ha ett arbetskrav vid det egna asylboendet, det kan t.ex. gälla lokalvård och trädgårdsarbete. Den som inte deltar i utbildningen eller uppfyller arbetskravet kan få sin dagersättning nedsatt. Satsningarna på asylprogrammet görs inom andra utgiftsområden.

Jag håller inte med utskottet när det gäller behovet av en ny jämställdhetsmyndighet. Jag anser att det finns ett behov av samordning på jämställdhetspolitikens område men föreslår i stället en delegation för jämställdhet. På samma gång bör verksamheten mot hedersförtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län stärkas och permanentas, och verksamheten

vid Nationellt centrum för kvinnofrid i Uppsala behållas. Även samordningen av arbetet mot prostitution och människohandel som bedrivs vid Länsstyrelsen i Stockholms län bör behållas.

För utgiftsområde 14 föreslår Kristdemokraterna en ram som ligger ca 8 142 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Kristdemokraterna, tillsammans med de övriga allianspartierna, vill införa s.k. inträdesjobb, en förenklad anställning för nyanlända och unga upp till 23 år utan gymnasieexamen.

När det gäller Arbetsförmedlingen har jag till skillnad från utskottet inte förtroende för myndighetens verksamhet eller att den förmår förbättra resultaten och klara sin uppgift. Kristdemokraterna är tillsammans med de övriga allianspartierna överens om att Arbetsförmedlingen i sin nuvarande form ska läggas ned.

Till de av Arbetsförmedlingens program som verkligen inte fungerar tillfredsställande hör arbetsmarknadsutbildningen, vars resultat snarast verkar kontraproduktivt för möjligheten att få ett jobb. Arbetsmarknadsutbildningen bör därför avvecklas till förmån för fler platser inom yrkesvuxenutbildningen. Kristdemokraterna föreslår även att bl.a. extratjänsterna avvecklas.

En typ av subventionerade anställningar som Kristdemokraterna menar fyller en viktig funktion är lönestöden för personer som har en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga. Kristdemokraterna ställer sig bakom regeringens förslag om ökade lönebidrag för denna grupp.

För personer som under mycket lång tid varit frånvarande från arbetsmarknaden föreslår Kristdemokraterna bl.a. ett handledarstöd hos arbetsintegrerande sociala företag.

På budgetens inkomstsida är Kristdemokraterna tillsammans med de övriga allianspartierna bl.a. överens om att taket för RUT-avdraget ska tredubblas samt att reformen ska utvidgas till att också omfatta flyttjänster, tvättjänster och trygghetstjänster. Kristdemokraterna vill även införa bl.a. ett dubbelt jobbskatteavdrag för nyanlända invandrare och personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser jag att motion 2017/18:3798 (KD) bör tillstyrkas i berörda delar. Regeringens förslag i motsvarande delar bör avstyrkas, likaså övriga oppositionspartiernas förslag.